

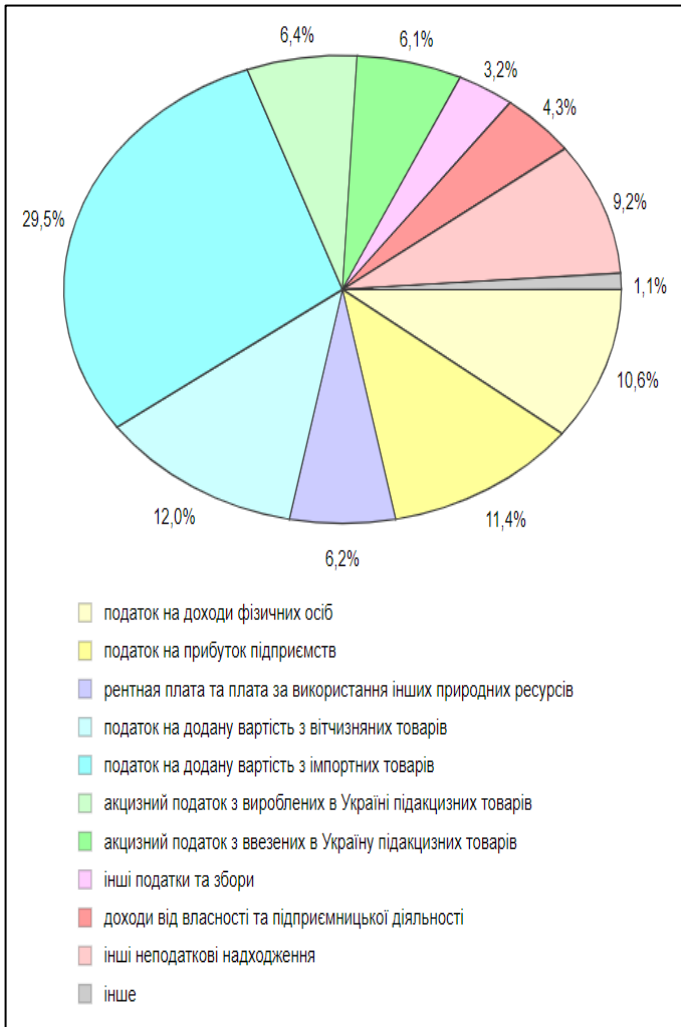
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ПДВ В УКРАЇНІ

*ПОНОМАРЬОВА Т.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
СОКОЛОВА П.О.,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА*

Через високий рівень податкового навантаження у платників виникає бажання, або навіть необхідність зменшити податкове зобов'язання. На жаль, існує думка, що оптимізація оподаткування та ухилення від оподаткування – це синоніми, які несуть однаковий сенс. Проте, ухилення від оподаткування – це будь-які дії платника, які несуть незаконний характер зменшення свого податкового зобов'язання. За це платник податку може понести адміністративну, фінансову, чи навіть кримінальну відповідальність [3]. У свою чергу, оптимізацією оподаткування є абсолютно законні та легальні прийоми платника зменшити свої податкові зобов'язання, шляхом застосування різних пільг. Метою оптимізації може бути зменшення податків чи збільшення прибутку підприємства. Метою дослідження є вивчення способів оптимізації податку на додану вартість.

ПДВ є обов'язковим платежем, який входить у вартість товарів, робіт чи послуг та його сплата лежить на кінцевому споживачі. Однією з переваг податку на додану вартість, яку виділили економісти, вважають те, що він має опосередкований вплив на результати фінансово-господарської діяльності продавців на виробників. Основа ПДВ – це додана вартість. Додана вартість являється чистим доходом, який створений у процесі реалізації продукції та виробництва, а також вона використовується на всіх етапах цього виробництва.

Роль та сутність податку на додану вартість розкриваються через такі функції: фіскальну, регулюючу, стимулюючу. Справлення податку на додану вартість регламентується Податковим кодексом України, міжнародними угодами, постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства фінансів України та Державної податкової служби України. Через те, що саме податки, та зокрема ПДВ, являються досить великою частиною надходжень до бюджету, що продемонстровано на рис. 1, ухилення від сплати – це велика загроза для держави.

**Рис. 1. Структура доходів
Державного бюджету України за 2021 рік**

Джерело: побудовано автором на основі [4]

Методи оптимізації ПДВ, що прямо передбачені законом – це, наприклад, пільгова ставка сплати податку на додану вартість, застосування спрощеної системи та податкові послаблення для

окремих видів бізнесу. Але оптимізація потребує творчих та непрямих підходів, глибокого знання податкового законодавства та бухгалтерського обліку [2].

Існує декілька схем оптимізації податку на додану вартість, які наразі застосовуються у різних країнах. Серед таких схем: продаж товарів на експорт за кордон, де використовуються ставки занижені або 0 відсотків; за товари, що відносять на витрати, платнику податку на додану вартість здійснювати передоплату; саме через осіб, що мають пільги при імпорті, здійснюється імпорт товарів; окрім передоплати, у платника ПДВ здійснюється придбання таких товарів, що відносять на собівартість виробництва та ін.

Отже, ми робимо висновок, що оптимізація сплати ПДВ, як і іншого податку, – це дуже тонкий та важкий процес, який вимагає глибоких знань. Ніколи не можна забувати про законність обраного метода, адже порушення законодавства тягне за собою неприємні наслідки (пеня, санкції, донарахування податків та ін.). Наразі існує багато протиріччя у визначенні різниці між ухиленням та оптимізацією, адже у одних випадках схема може бути ухиленням від сплати, а у інших – саме оптимізацією, тому підходити до цього питання потрібно з усією серйозністю.

Література.

1. Податковий кодекс України: Закон України № 2755-VI (Редакція станом 05.04.2022 р) / ВР України. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17?find=1&text=%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B5+%D0%B7%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B2%27%D1%8F%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F#w1_1 (дата звернення: 10.04.2022).
2. LIGA ZAKON. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/206934_skhemi-optimizats-opodatkuvannya-ta-riziki-kh-zastosuvannya (дата звернення: 13.04.2022).
3. KlubOk.net. URL: <https://www.klubok.net/article1889.html> (дата звернення: 14.04.2022).
4. Міністерство Фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/> (дата звертання 06.04.2022).